

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“
в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Диана Тонева Крумова, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“, катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, член на Научно жури по открита процедура съгласно Заповед № 1149/18.12.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов на основание чл. 70 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на факултет „Стопанска отчетност“, Протокол № 3/17.12.2019 г.

Автор на дисертационния труд: Александрина Пламенова Алексиева-Николова, редовен докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, докт. № D010114112.

Тема на дисертационния труд: „СЧЕТОВОДНО-ПРАВНИ АСПЕКТИ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ“

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и примерната структура на становище, написано от член на Научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на научно изследване в представения дисертационен труд са възникналите проблеми в организацията, въвеждането и използването на дистанционен модел на счетоводно отчитане, насочен към Счетоводните кантори и усъвършенстване на приложението му.

Основната теза в изследването е, че съществува възможност за оптимизиране на организацията на счетоводно отчитане с цел подобряване на отчетния процес в малките и средните предприятия (МСП) –

Счетоводни кантори чрез използване на дистанционна работна среда от счетоводните работници.

Дисертационният труд е в **обем** 192 стандартни страници, от които 181 страници основен текст. В структурно отношение включва увод, три глави, заключение, библиографска справка – 119 източника (73 български, 9 чуждестранни литературни източника, 15 интернет позовавания, 18 нормативни актове, 4 други) и 7 броя приложения. В подкрепа на изложението са включени 3 таблици и 19 фигури.

В **увода** е изведена актуалността на разработката, формулирани са предметът, обектът, целта на изследването, както и неговата методология. Поставени са конкретните задачи, с изпълнението на които се постига и се защитава изследователската теза. Посочени са ограничителните условия на изследването – проучва се точно определен вид МСП, а именно Счетоводни предприятия познати в практиката като Счетоводни кантори или Счетоводни къщи.

В **първа глава** акцентът се поставя върху теоретичното прецизиране на определението за МСП и подходите за извеждането му. Характеризират се предимствата и недостатъците на МСП и средите на прилагането им в съвременния икономически живот. Очертават се специфичните особености и разновидности на тази група предприятия и на теоретичните постановки свързани с развитието им.

Във **втора глава** вниманието се фокусира върху теоретичния анализ на нормативното дефиниране на МСП. Изследват се показателите за категоризиране на предприятия в различните нормативни актове. Прави се опит да се изведе авторово определение за МСП, като се характеризират възникналите проблеми в практиката на правно и на счетоводно ниво. Обследва се същността и особеностите на текущото счетоводно отчитане, отчитането на финансирането от Европейския съюз, периодичното счетоводно отчитане и съставянето на годишни финансови отчети в МСП.

В **трета глава** се изследват организационните модели за подобряване на отчитането в МСП – Счетоводни кантори, изведени с помощта на анкетно проучване, реализирано от автора. Конкретизира се същността на предложението от автора организационен счетоводно-правен модел и се установява неговата приложимост в практиката. Изтъква се наличието на причинно-следствена връзка между развитието на технологичния процес и налагането на дистанционната работна среда на счетоводните работници в МСП в областта на счетоводството.

В **заключението** са обобщени основните изводи и резултати от изследването, които са в основата на приносите в дисертационния труд.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В дисертационния труд са изследвани актуални въпроси, свързани със счетоводно-правните аспекти на малките и средните предприятия. На подробен анализ се подлагат най-голямата група предприятия, а именно малки и средни предприятия (МСП), които участват най-активно в общественно-икономическите отношения в Република България. В този контекст избраната **тема** на научното изследване **е актуална и значима** за счетоводната теория, практика и начина на организация на дейността в МСП – Счетоводни кантори.

Новост в разработката е тезата, че необходимата своевременна информация, нужна на външните потребители за стопанската дейност на малките и средните предприятия, получавана от счетоводството и набавяна до момента автоматизирано, може да се осигурява дистанционно от счетоводните работници. Обосновава се необходимостта от прилагане на нови модели за организация и технология на счетоводството в МСП – Счетоводни кантори, които се разглеждат като продължение и доразвитие на автоматизираното счетоводство.

Основният акцент в изследването е поставен върху опита за разработване на авторов организационен модел на счетоводно отчитане чрез изнесено работно място на счетоводните работници в Счетоводните кантори и прилагането му на практика. Предлага се нов организационен счетоводно-правен модел за подобряване на текущото и периодичното счетоводно отчитане в Счетоводните предприятия, в условията на дистанционна/електронна работна среда.

В структурно, техническо, а също така **в езиково и стилово отношение** разработката е на много добро ниво. Отделните части на дисертационния труд са съизмерни и логически свързани. **Обемът** му е в съответствие с количествените изисквания за подобен вид изследвания, достатъчен за да се обоснове и защити поставената изследователска теза.

В процеса на изследването се използва адекватен научен **инструментарий** от традиционни научноизследователски **методи и подходи**, които са приложени коректно. Дефинират се проблеми и се предлагат начини за тяхното решаване, правят се опити за анализиране на определения, формулират се обобщения, изводи, препоръки и определения (за предприятие, за МСП и др.). В изложението се открояват авторовите идеи и становища. Използвани са подходящо оформени таблици и фигури, които онагледяват теоретичните постановки и улесняват възприемането им от читателя.

Авторефератът е в обем от 35 страници и отразява в синтезиран вид дисертационния труд в неговата цялост, основните приноси и публикации по темата. В **списъка на публикациите** по дисертационния труд са включени 4 публикации, от които 2 статии и 2 научни доклада. Те съдържат идеи на автора, разработени в части от дисертацията, които са станали достояние на широката аудитория. **Справката за приносите** съдържа основните научни постижения в дисертационния труд.

Литературните източници и нормативните актове са използвани добросъвестно, което се потвърждава от приложената към автореферата декларация за **оригиналност и достоверност** на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд се открояват следните значими **научни и научно-приложни приноси**:

- Направен е опит да се изведе собствено определение на понятието „малко и средно предприятие“, като е характеризирана правната и икономическата му природа. Акцентът е поставен върху особеностите на текущото, периодичното счетоводно отчитане и съставянето на годишни финансови отчети в МСП. Изследвани са и възможностите за моделиране на нов вид дистанционна работна среда в МСП – Счетоводни кантори.

- Извършен е критичен анализ на нормативните постановки в Закона за малките и средните предприятия, Закона за счетоводството и Директива 2013/34/ЕС, свързани с показателите за категоризиране на предприятията на микро, малки, средни и големи. На тази база е доказана необходимостта от въвеждане на облекчения при изготвянето на годишните финансови отчети в микропредприятията и малките предприятия.

- Изследвана е концептуалната връзка между компютърно-комуникационния прогрес и въвеждането на новия организационен модел за счетоводно отчитане в МСП. Проучени са етапите при преминаването от автоматизирана към дистанционна обработка на счетоводна информация в Счетоводните кантори.

- Направен е PEST анализ на макроикономическите фактори и аспекти, с цел да се извърши оценка на външната среда и адаптирането на дистанционното отчитане във вътрешната среда на Счетоводните кантори. Аргументира се становището, че с използването на изнесеното работно място на счетоводните работници в Счетоводните кантори се очертават само положителни въздействия – намаляване на общите разходи на предприятията след внедряване на бизнес модела.

• Предложен е концептуален организационен счетоводно-правен модел за подобряване на организацията на текущото и периодично счетоводно отчитане в МСП – Счетоводни кантори. Въз основа на авторово анкетно проучване е анализирано внедряването на дистанционно счетоводно отчитане в МСП – Счетоводни кантори и е доказано тяхното отношение и готовност за прилагане на предложени организационен модел, базиран на компютърно-комуникационния прогрес.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд съдържа някои пропуски и недостатъци, които не омаловажават положителните му качества. На отделни места в изложението преобладава описателният подход. Въпреки изразения стремеж за аргументирано извеждане на авторовите становища, нужна е по-голяма прецизност, по-задълбочена теоретична и практическа обосновка на някои констатации, изводи и предложения.

Интерес представлява следният **въпрос** по дисертационния труд:

• Как се гарантира конфиденциалността на информацията при дистанционна работна среда на счетоводните работници в МСП от типа Счетоводни кантори?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Представеният дисертационен труд представлява самостоятелно, завършено и оригинално научно изследване. Той съдържа научни и научно-приложни приноси по проблемите на автоматизираното дистанционно счетоводно отчитане в малките и средните предприятия – Счетоводни кантори.

Направената количествена и качествена оценка на дисертационния труд на тема „Счетоводно-правни аспекти на малките и средни предприятия“ ми дава основание да изразя **положително становище** и да **подкрепя придобиването на образователната и научна степен „доктор“** по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“ от **Александрина Пламенова Алексиева-Николова**.

Свищов, 10 февруари 2020 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:
(доц. д-р Д. Крумова)

